

BEGROTING 2024

Begroting 2024

(inclusief meerjarenraming 2025-2027)

Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
1. Inleiding	5
2. Uitgangspunten en financieel kader.....	6
2.1 Uitgangspunten opstellen begroting	6
2.2 Financieel kader	7
3. Programma Bedrijfsvoering	8
3.1 Dienstverlening	10
3.2 Human resource management	12
3.3 Informatievoorziening & informatieveiligheid.....	14
3.4 Automatisering en facilitaire dienstverlening	16
3.5 Planning & control	17
3.6 Juridische zaken	17
3.7 Beheer openbare ruimte - en tractie	19
3.8 Beleidsindicatoren	20
3.9 Wat mag het kosten?	22
4. Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	27
5. Paragrafen	28
5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	28
5.2 Financiering	30
5.3 Bedrijfsvoering	34
5.4 Paragraaf Wet open overheid	34
Vaststelling programmabegroting 2024	35
BIJLAGE	37

1. Inleiding

Door zich te verbinden met de samenleving, willen beide colleges de situatie voor inwoners, verenigingen, organisaties en ondernemers de komende jaren verder verbeteren. Zij vragen nadrukkelijk aan de SWO-medewerkers om die verbinding ook, meer dan voorheen, aan te gaan en in gesprek te gaan. Dat moet steeds het uitgangspunt bij beleidsvorming zijn. De nieuwe missie, visie en kernwaarden van de SWO dragen daaraan bij en vormen het kader voor het handelen van onze medewerkers. Daarnaast zorgt de SWO vanzelfsprekend voor de brede dienstverlening vanuit haar basistaak.

Om voorbereid te zijn op de veranderende rol van de gemeentelijke overheid in een veranderende samenleving werd tijdens de coronaperiode een organisatieontwikkeling in gang gezet. Deze startte met de routekaart 'van Eiland naar Wijland', en wordt op eigen wijze voortgezet door twee nieuwe directeurs/ gemeentesecretarissen. Zij brengen 'rust in de tent' door de ontwikkeling langs vier pijlers verder vorm te geven. Dat gebeurt met inbreng vanuit onze medewerkers.

We verwachten komende jaren noodzakelijke investeringen in deze pijlers, te weten persoonlijk leiderschap, sturingslijnen en informatie & processen zodat de SWO flexibel genoeg wordt om samen met inwoners te reageren op de vragen uit de samenleving.

Daarvoor is het ook nodig om door de pijler "aantrekkelijk werkgeverschap" een betere werkgever te worden en te blijven. Het lukt de SWO om, ondanks de krappe arbeidsmarkt, een heel aantal professionele medewerkers aan te nemen. Toch staat de dienstverlening, door de krapte net als in veel andere bedrijven en organisaties, onder druk. Dit betekent dat het stellen van prioriteiten voorlopig nog aan de orde blijft. Naast het werven van mensen is het belangrijk om huidige medewerkers te behouden. De organisatieontwikkeling moet daaraan bijdragen en ook dit zal financiële consequenties hebben.

De wereld is turbulent, de samenleving is op macro en microniveau in verandering en we hebben in toenemende mate te maken met mondiale crises die zijn weerslag ook op onze gemeenten, dus de organisatie blijven houden.

Na de vorming van nieuwe gemeenteraden en colleges in gemeente De Wolden en gemeente Hoogeveen, staat de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen (SWO) voor nieuwe opdrachten vanuit beide gemeenten en de uitwerking daarvan in de komende jaren. Deze zijn financieel zichtbaar in de begroting 2024, inclusief de meerjarenraming 2025-2027. Het gaat hier om een hogere bijdrage aan de SWO van € 2.548.000 welke voor de beide gemeenten budget-neutraal zijn omdat deze al in de begroting van beide gemeenten zijn opgenomen. Ook de financiële gevolgen van de CAO leidt tot een aanzienlijk hogere bijdrage (ca. € 5,5 mln.) aan de SWO. We gaan ervan uit dat de beide gemeenten hiervoor vanuit het Rijk worden gecompenseerd.

Vooruitlopend op de organisatieontwikkeling, inclusief de eerder aangekondigde scan op benodigde investeringen voor een goede informatiehuishouding, wordt er dagelijks gewerkt aan het verder op orde brengen van de bedrijfsvoering. In deze begroting is hiervoor een aanvullend budget opgenomen van € 800.000. Daarnaast constateren we dat er weinig ruimte zit in de organisatie om nieuwe of extra dingen op te pakken. Dit zien we in het bijzonder terug in het fysieke domein. We gaan de komende tijd in beeld brengen waar het echt knelt wat mogelijk leidt tot een begrotingswijziging.

Door de inflatie zijn wij genoodzaakt om op een aantal budgetten indexatie toe te passen. Hierbij is het uitgangspunt om realistisch te begroten. In totaal gaat het om een bedrag van € 815.000.

Eventuele effecten op de SWO, die voortvloeien uit de begrotingen 2024 van beide gemeenten, worden met een begrotingswijziging op deze begroting verwerkt.

De gemeenteraden van De Wolden en Hoogeveen hebben de gelegenheid om een zienswijze op deze begroting in te dienen, waarna wij deze zullen vaststellen.

2. Uitgangspunten en financieel kader

2.1 Uitgangspunten opstellen begroting

Financiële richtlijnen

Bij de totstandkoming van de SWO is de begroting opgesteld op basis van de inbreng van beide gemeenteraden. Bij het opstellen van de Meerjarenbegroting 2024-2027 hebben we rekening gehouden met het formaliseren van ontwikkelingen, zoals opgenomen in de begrotingen 2023 van beide gemeenten en met ontwikkelingen op basis van nieuwe inzichten, zoals de jaarrekening 2022 van de SWO.

De colleges van de gemeenten De Wolden en Hoogeveen hebben een kader meegegeven voor de opstelling van de begroting van de SWO:

- Ga uit van een beleidsarme begroting bij beide gemeenten.
- Zelfs bij onvermijdelijke uitgaven wordt gekeken of er toch voorstellen gedaan kunnen worden om deze binnen de begroting op te vangen.

Op basis van deze ontwikkelingen en nieuwe inzichten onderkennen wij de volgende financiële kaders:

- *Actualisatie van de loonsom*
- *Cijfermatig is de begroting 2023 de basis voor de Meerjarenbegroting 2024-2027.*
- *Formaliseren van ontwikkelingen uit 2022.*

Het gaat om besluiten die in 2022 in beide gemeenten zijn genomen en waarbij er geen begrotingswijziging is gemaakt voor de SWO. Binnen de begroting van beide gemeenten gaat het over bestaande budgetten en verloopt dus budgettair neutraal voor beide gemeenten. Bijlage 1 geeft een specificatie van deze besluiten.
- *Cao-ontwikkelingen 2023 en 2024*

We maken onderscheid tussen loon- en prijscompensatie. Gemeenten ramen hun algemene uitkering uit het Gemeentefonds doorgaans op basis van constante prijzen. Dit betekent dat we de meerjarenramingen hiervan corrigeren voor loon- en prijsstijgingen. De loonstijging als gevolg van de cao voor beide gemeenten wordt gecompenseerd via het Gemeentefonds. Met dit uitgangspunt bepalen we ook de baten en lasten voor de jaren na 2024 op basis van constante prijzen.
- *Administratief-technisch*

Het salaris van personeel dat nog niet op het maximum van de functieschaal zit, stijgt jaarlijks met één periodiek. De organisatie kent een bijzondere financieringssysteem. Er wordt gewerkt met het destijds gekozen uitgangspunt om alleen de werkelijke kosten in te brengen en jaarlijks met de partijen af te rekenen. Dit houdt in dat de stijging jaarlijks berekend en ingebracht wordt.
- *Extra taken en speerpunten*

Deze begroting is opgesteld op basis van de begroting 2023 van beide gemeenten. Echter, de volgende ontwikkelingen kunnen niet binnen de bestaande begroting worden opgevangen, maar zijn wel noodzakelijk: inkoop, verzekeringen, communicatie, administratie subsidies, recruiters, afhandeling webcare, reisdocumenten, advies participatie, audit Wet Politie gegevens, en een monitoring-response systeem op het gebied van informatieveiligheid en privacy.
- *Actualisatie van de overige budgetten*

Voor de overige budgetten (materiële kosten) gaan we uit van de meest actuele prijzen/kosten, zoals uit de jaarrekening 2022 blijkt. Het gaat hierbij om indexering van energie, brandstofkosten, schoonmaakkosten, software, onderhoud van automatiseringsmiddelen en de kosten voor het onderhoud van transportmiddelen.

2.2 Financieel kader

Toekomstige investeringen

In de begroting vermelden we de investeringen voor de komende jaren. We activeren vervolgens deze investeringen en schrijven ze af. Daarbij vindt de dekking van de rente en afschrijving zoveel mogelijk plaats binnen de bestaande financiële ruimte (vrijval kapitaallasten). In de praktijk blijkt dat de nieuwe kapitaallasten hoger zijn dan de vrijvallende kapitaallasten als gevolg van jaarlijkse prijsstijgingen. Daarom nemen we in de begroting 2024 een raming op, rekening houdend met de vrijvallende kapitaallasten en de nieuwe kapitaallasten volgens de investeringsplanning.

Om praktische (administratieve) redenen rekenen we nieuwe investeringen die uitsluitend ten laste van één van de twee gemeenten komen ineens af. Dit betekent dat de betreffende gemeente deze bijdrage in financiële activa van derden (SWO) op de balans brengt (activeert) en de kapitaallasten op de eigen begroting raamt.

Alle nieuwe investeringen waarbij sprake is van gemeenschappelijk gebruik van voorzieningen door beide gemeenten en de SWO, brengen we in bij de SWO. Het gaat dan om facilitaire zaken zoals inventaris en om investeringen in informatiseringsmiddelen en ICT.

Belangrijke argumenten hiervoor zijn:

- Het beheer en onderhoud.
- Spreiding van vervangingsinvesteringen over meerdere jaren, (hiermee spreiden we de jaarlijkse kosten, maar ook de benodigde capaciteit voor de uitvoering).
- Een eenduidige financieringsmethodiek.

Incidentele baten en lasten

De organisatie verwacht in 2024 geen incidentele baten of lasten.

3. Programma Bedrijfsvoering

In 2022 heeft de directie een organisatie ontwikkeltraject ontworpen "Samen op weg naar ons Wij-land". Het bestuur van de SWO heeft dit omarmd. Voor 2024 is dit het vertrekpunt voor onze opgaven.

Missie en visie

Begin 2023 zijn een herijkte missie en visie voor de SWO gepresenteerd:

Missie: Samen de leefbaarheid bevorderen voor alle mensen die wonen, werken en meedoen in De Wolden en Hoogeveen.

Visie: We werken samen vanuit één organisatie door verbinden, vertrouwen, en eigenaarschap aan een passende dienstverlening en een professionele en motiverende werkomgeving.

Uit onze visie zijn drie kernwaarden gedestilleerd die leidend worden in de dagelijkse praktijk van onze SWO: verbinden, vertrouwen en eigenaarschap (VVE).

Pijlers

In 2024 staat de organisatieontwikkeling in het teken van verdere versteviging van het fundament. De daartoe benoemde pijlers werken door in de gehele organisatie, maar vinden hun zwaartepunt in de onderdelen die zich primair richten op bedrijfsvoering. Welke pijlers onderscheiden we?

- *Aantrekkelijk werkgeverschap:* daarmee versterken we de arbeidsmarktpositie van de SWO in relatie tot ons huidige en toekomstige personeel.
- *Processen & informatie:* daarmee richten we onze informatiehuishouding op een hedendaagse manier in waardoor onze dienstverlening een impuls krijgt.
- *Sturingslijnen:* daarmee maken we duidelijk wie waarover gaat. We onderscheiden daarbij lijn-sturing, projectsturing en sturing op bestuurlijke programma's. Voor dat laatste kennen we vanaf maart 2023 een nieuw samenwerkingsmodel met een bestuurlijk overleg en een ambtelijk overleg.
- *Persoonlijk leiderschap:* via het operationaliseren van de kernwaarden vertrouwen, verbinden en eigenaarschap professionaliseren we niet alleen onze leidinggevenden, maar alle medewerkers van de SWO.

De organisatieontwikkeling raakt grote delen van de bedrijfsvoering, maar niet alles. Mede daarom kiezen we ervoor de indeling van de begroting te laten zoals die is: per onderdeel en niet per pijler.

De komende tijd worden de plannen voor de organisatieontwikkeling verder uitgewerkt en hiervoor wordt separaat besluitvorming voorgelegd.

Trends en ontwikkelingen in de bedrijfsvoering

We zien ons geconfronteerd diverse maatschappelijke onderwerpen en ontwikkelingen:

- De komst van de Omgevingswet.
- De komst van de Wet open overheid.
- De stijging van energie- en grondprijzen met effecten voor minima en ondernemers.
- De druk op de woningmarkt.
- De digitalisering en gevolgen voor informatievoorziening, informatieveiligheid en privacy.
- De tendens van regionalisering en economische clustering.
- Klimaat en energie. Het gaat om energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie.
- Voortzetting van regionale samenwerking.
- Toenemende inzet van beide gemeenten op participatie.

Kaders

In de kaderbrieven van de beide gemeenten worden keuzes gemaakt over de mate van uitvoering van deze ontwikkelingen. Dit heeft voor de begroting 2024 zijn weerslag op de organisatie en de kwantitatieve en kwalitatieve capaciteit. De effecten zijn niet financieel vertaald in deze begroting maar zullen met een aparte begrotingswijziging worden voorgelegd.

Naast deze maatschappelijke onderwerpen en ontwikkelingen zien we een nog steeds toenemende druk op de arbeidsmarkt, waardoor het op meerdere terreinen steeds moeilijker wordt om vacatures structureel of zelfs tijdelijk in te vullen. Dit betekent dat het waarmaken van onze ambities steeds lastiger wordt. Daarom zullen we voorlopig nog prioriteiten moeten stellen.

Relevante beleidskaders

De SWO voert activiteiten uit binnen de volgende gestelde kaders:

1.	Gemeenschappelijke regeling	2015
2.	Kostenverrekenmodel	2014
3.	Besluit mandaat, volmacht en machtiging	2022
4.	Treasurystatuut	2015
5.	Financiële verordening	2020
6.	Budgethoudersregeling	2015
7.	Inkoop- en aanbestedingsbeleid	2022
8.	Diverse personeelsregelingen	2015/16/17/18/20/21/22
9.	Controleverordening	2015
10.	Missie, visie en contourennota	2014
11.	Visie Dienstverlening 2021-2025	2021
12.	Visie op Informatieveiligheid & Privacy	2022
13.	Strategisch en Tactisch beleid Informatieveiligheid & Privacy	2022
14.	Visie op Informatievoorziening (iVisie)	2019
15.	Informatiebeleid	2019
16.	Visie moderne werkomgeving	2020
17.	IT-strategie	2020
18.	Visiedocument juridische kwaliteit	2016
19.	Nota klachtbehandeling	2017
20.	Integriteitsbeleid	2020
21.	Veiligheidsbeleid (kantoor)gebouwen en buitendienstlocaties SWO	2020

3.1 Dienstverlening

Trends en ontwikkelingen

Verwachtingen van de samenleving

Diverse technologische en maatschappelijke ontwikkelingen veranderen de dienstverlening en de omgang van inwoners en ondernemers met de gemeente. Het publiek verwacht dat de gemeente hetzelfde serviceniveau kan bieden als commerciële bedrijven. Ook willen mensen meedenken over en invloed hebben op oplossingen voor hun eigen vraagstuk. Hierin verwachten ze een betrouwbare partner die samen met hen optrekt en hen begeleidt. Daarnaast willen en kunnen ze meer vanuit eigen (online) regie zakendoen met de gemeente. Dit vraagt wat van de digitale oplossingen. Gevolg is dat er minder bezoek aan de balie komt en ook hoeven medewerkers minder op bezoek bij klanten. Tot slot kan de gemeente steeds beter data benutten bij het oplossen van vraagstukken van inwoners en ondernemers.

Sociaal domein

Door inflatie en hogere energielasten en, als gevolg daarvan, verminderde koopkracht of zelfs schulden, gaan inwoners mogelijk meer dan andere jaren een beroep doen op de dienstverlening in het sociale domein. Want in het algemeen blijft het niet alleen bij schulden; we zien dan vaak ook de inzet van jeugdzorg en WMO-voorzieningen en Inkomensvraagstukken toenemen. Dit vraagt een organisatie die snel in kan spelen op actuele problematiek en hierin adequaat kan handelen.

Fysieke omgeving

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De uitvoering ervan raakt de dienstverlening. Zo vraagt dit om het beleid integraal op elkaar af te stemmen, zodat het kader helder is voor onze inwoner en ondernemer. Vervolgens kunnen gebiedsontwikkelingen en initiatieven tot stand komen binnen vernieuwde processen en procedures. Dit geheel moet bijdragen aan de maatschappelijke opgaven met betrekking tot wonen, klimaat en energie.

Effect arbeidskrachte op de dienstverlening

Op dit moment is er in ons land grote spanning op de arbeidsmarkt. Er is minder capaciteit beschikbaar voor het werk dat er is. Iedere werkgever lijkt hier mee te kampen. Dat geldt ook voor de SWO en het heeft gevolgen in de uitvoering van diensten. Want het niet kunnen beschikken over voldoende en/of gekwalificeerde medewerkers heeft effect op het niveau van onze dienstverlening, bijvoorbeeld op de snelheid van reageren en afhandelen van vragen, op de kwaliteit van diensten en op de bereikbaarheid van medewerkers.

Wat gaan we doen in 2024?

De SWO werkt vooral aan passende dienstverlening. Dit doen we aan de hand van een uitvoeringsagenda. Concernbreed agenderen we hierop de volgende thema's:

Doorontwikkeling van de digitale dienstverlening, waaronder de inzet op webcare.

Inclusieve dienstverlening, zodat iedereen gemakkelijke toegang heeft tot en gebruik kan maken van onze diensten. Dit betreft zowel fysieke als digitale toegankelijkheid.

Vergroten en op peil houden van de klantgerichte communicatieve vaardigheden van medewerkers SWO. Dit doen we door bijvoorbeeld de pilots die we eerder op het gebied van klantgericht schrijven gestart zijn verder uit te breiden.

Optimalisatie van veelvoorkomende klantprocessen met als doel dat het proces duidelijk en transparant is voor de klant.

Doorontwikkeling van het klantonderzoek door het continu ophalen van klantervaringen over onze dienstverlening. Dit doen we vanuit transparantie en een positieve leer-en verbetergedachte.

Verder de basis op orde brengen van de bedrijfsvoering

In de reguliere bedrijfsvoering zien we knelpunten die de dienstverlening in de weg staan. Om de kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen zien we op vijf onderwerpen de volgende onoverkomelijke inzet:

Webcare

Op de social-mediakanalen van beiden gemeenten komen regelmatig vragen, opmerkingen en klachten van inwoners en ondernemers binnen. Op dit moment krijgen deze inwoners en ondernemers geen reactie en wordt een melding die via social-media gedaan wordt niet opgepakt. Door inkomende vragen, klachten en andere berichten die via social-media binnenkomen bij het KCC te behandelen, wordt onze dienstverlening verbeterd. Om de afhandeling goed in te regelen is 1 fte aan extra capaciteit nodig om deze service goed in te richten en uit te voeren. Dit komt uit op een jaarlijks budget van € 67.000.

Activiteit	Webcare				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen loonsom	€ 67.000	€ 67.000	€ 67.000	€ 67.000	Structureel

Communicatie

Tot op heden richt de communicatie vanuit de organisatie zich op het informeren, en het voeren van de dialoog met de samenleving. Interne communicatie binnen de SWO is een belangrijk instrument voor het slagen van interne (organisatie) ontwikkelingen. Tot op heden is hier geen capaciteit voor beschikbaar. Om tot een goede interne communicatiestructuur te komen en leidinggevend, projectleiders en medewerkers te ondersteunen in de interne communicatie is structureel 1,56 fte extra capaciteit nodig. Dit komt uit op een jaarlijks budget van € 123.000.

Activiteit	Communicatie				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen loonsom	€ 123.000	€ 123.000	€ 123.000	€ 123.000	Structureel

Subsidies

Het beoordelen, toekennen en vaststellen van subsidies en het uitvoeren van subsidieregelingen is één van de taken van beleidsadviseurs. Daar waar het eenvoudige en gestandaardiseerde subsidies zijn, voert het subsidiebureau deze uit. Voor de vorming van het subsidiebureau is in een eerder stadium al middelen ter beschikking gesteld. Voor de subsidies die worden verwerkt is geen administratieve ondersteuning beschikbaar wat maakt dat beleidsadviseurs naast de inhoudelijke toetsing belast zijn met het controleren van gegevens, verzenden van rappelbrieven etc. Dat legt een zodanig beslag op de beleids capaciteit dat we aan onze kerntaak niet toekomen. Beleidswerkzaamheden blijven nu liggen. Om dit knelpunt op te lossen is 24 uur administratieve ondersteuning noodzakelijk. De jaarlijkse kosten bedragen € 41.000.

Activiteit	Administratieve ondersteuning subsidies				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen loonsom	€ 41.000	€ 41.000	€ 41.000	€ 41.000	Structureel

Reisdocumenten

In 2014 is de geldigheidstermijn van reisdocumenten boven de 18 jaar van 5 jaar naar 10 jaar gegaan. Dit heeft ervoor gezorgd dat in de jaren 2019 tot en met 2023 minder aanvragen waren (huidige afgifte ca 5.100 per jaar) en dat er in de jaren 2024 tot en met 2028 weer een flink groter aantal aanvragen zullen zijn (ca € 14.000 per jaar). De toename van aanvragen zorgt voor een toenemende klantenstroom waar de reguliere personele bezetting niet op afgestemd is. Er is in de jaren 2024- 2028 meer inzet van personeel nodig om de afgifte van de aanvragen binnen de afgesproken levertijd te kunnen garanderen en extra wachttijd te voorkomen. Voor de beide gemeenten staan hier extra legesinkomsten tegenover van naar inschatting € 294.000 per jaar.

Activiteit	Reisdocumenten				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen loonsom	€ 91.000	€ 107.000	€ 134.000	€ 125.000	Structureel

Participatiewet

We zien al langere tijd een taakverzwaring als gevolg van ontwikkelingen in de Participatiewet, armoede en schuldhulpverlening. We zien een verbreding van onze inzet op dit domein naar het vraagstuk bestaanszekerheid. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat inwoners van De Wolden en Hogeveen kunnen nadenken over de dag van morgen, en niet alleen maar bezig hoeven te zijn met wat je vandaag moet doen om te overleven. Dat vraagt om een goede uitvoering van onze basistaken maar vraagt ook een veel bredere samenwerking in de keten. Op dit moment zijn er twee beleidsadviseurs actief op dit domein voor De Wolden en Hogeveen. Dit is nog geënt op de periode van voor de taakverzwaring. Wij willen dit structureel uitbreiden met 1 fte. De kosten hiervan bedragen € 100.000.

Activiteit	Inzet Participatiewet				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen loonsom	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	Structureel

3.2 Human resource management**Trends en ontwikkelingen**

De ontwikkelingen die op ons afkomen vragen veel van ons als organisatie en van onze medewerkers. Denk hierbij aan de opgave voor voldoende woningbouw in beide gemeenten, de energietransitie en de komst van de Omgevingswet. Het vraagt intensieve en vernieuwde samenwerking intern, maar ook extern met onze samenwerkingspartners. Daarnaast is de behoefte aan personeel groter dan we kunnen leveren in de krappe arbeidsmarkt.

Ook onze interne organisatie is volop in ontwikkeling. Op het gebied van HRM vragen de actuele en meerjarige organisatieontwikkelingen de nodige inzet, middelen en capaciteit waar het gaat om opleiden en ontwikkelen, verbeteren van onze positie als aantrekkelijk werkgever (recruitment, inzet op goede onboarding, aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden, helder en samenhangend HR-beleid) en de inrichting van de sturingslijnen en leiderschapsstructuur.

Wat gaan we doen in 2024?

We blijven inzetten op het binden en boeien van onze huidige medewerkers en op het aantrekken en behouden van nieuw personeel. Tegelijkertijd vragen de ontwikkelingen van onze bestuurders, inwoners en ondernemers geduld, begrip en een reëel beeld van wat we als organisatie kunnen leveren. De komende tijd blijven we met veel inzet en creativiteit werken aan een duurzame en efficiënte inrichting van werkzaamheden en teams binnen een veranderende omgeving.

We stimuleren en faciliteren ook in 2024 de goede gesprekken tussen leidinggevend en medewerkers en blijven investeren in het ontwikkelen van belangrijke vaardigheden. Elke medewerker heeft een eigen verantwoordelijkheid voor haar of zijn loopbaan en de stappen hierin.

Voor HRM is de volgende inzet noodzakelijk:

Recruiters

Met de inzet van recruiters kunnen we de arbeidsmarkt gericht benaderen. Ook blijven we aandacht houden voor arbeidsmarktcommunicatie en slimme/effectieve manieren van werven. De inzet van recruiters continueren we in 2024 en 2025, en dus is verlenging van de huidige inzet van 2 fte nodig en daarna beoordelen we of dit structureel gemaakt moet worden. Daarom vragen we voor 2 jaar incidenteel een budget van € 190.000.

Activiteit	Recruitment				
	2024	2025	2026	2027	I/S
Middelen loonsom	€ 190.000	€ 190.000	-	-	Incidenteel
	-	-	-	-	Structureel

Secretariaat directie

Met ingang van 2022 heeft de SWO twee directeuren die gezamenlijk de directie voeren over de SWO. Als gevolg hiervan heeft ook uitbreiding plaatsgevonden van de secretariële ondersteuning van de directie. Voor 2022 en 2023 wordt dit opgevangen binnen de loonsom. Met het bestuur van de SWO is besproken dat in samenhang met de organisatieontwikkeling de sturingslijnen van de organisatie wordt verbeterd. Dat wil zeggen dat alle managementposities met bijbehorende ondersteuning tegen het licht wordt gehouden. Dit zal in 2024 zijn beslag krijgen. Mocht hieruit blijken dat de uitbreiding van de secretariaat directie niet langer binnen de loonsom opgevangen kan worden, dan wordt op dit punt teruggekomen. Vooralsnog is onze inzet erop gericht de heroverweging budgetneutraal door te voeren.

HR-21 ontwikkelingen

In 2022 heeft een herwaardering plaatsgevonden van de functies van WMO- en Inkomensconsulenten. Dit heeft geleid tot een gewijzigd functieprofiel en daarmee hogere inschaling. De kosten hiervan bedragen € 33.000.

Activiteit	HR-21 ontwikkelingen				
	2024	2025	2026	2027	I/S
Middelen loonsom	-	-	-	-	Incidenteel
	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000	Structureel

3.3 Informatievoorziening, informatieveiligheid & automatisering

Trends en ontwikkelingen

Beide gemeenten en de SWO staan voor grote maatschappelijke en strategische opgaven op het gebied van informatievoorziening en informatieveiligheid.

Wetgeving en landelijke programma's

We zien de laatste jaren een toename in Europese en landelijke (wettelijke) trajecten, gericht op een open, transparante, betrouwbare en efficiënte overheid, het versnellen van digitale dienstverlening en versterken van het digitaal fundament. Dit betreft diverse wetten zoals de Omgevingswet en Wet open overheid, de Digitale agenda 2024, de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) 2020-2024 en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Bestuurlijke opgaven vanuit de bestuursakkoorden en crises

Maatschappelijke, digitale en technische ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Dit heeft grote impact op de wijze waarop de dienstverlening van de gemeenten wordt vormgegeven en de manier van (samen)werken binnen de organisatie en met ketenpartners.

De informatiepositie van de gemeenten en SWO moet versterkt worden, zodat beleids- en besluitvorming, monitoring en evaluatie goed ondersteund worden door de juiste gegevens bij grote vraagstukken als wonen, energie, armoede en migratiebeleid.

Informatieveiligheid & Privacy

Het waarborgen van privacy en informatieveiligheid wordt steeds belangrijker. De gemeenten en SWO beschikken over veel data van inwoners en ondernemers en we hebben hun vertrouwen gekregen hier goed mee om te gaan. De dreiging van misbruik van persoons- en bedrijfsgegevens wordt de laatste jaren groter door bijvoorbeeld hackpogingen, ransomware, identiteitsfraude of verhandelen van privégegevens. Door de toenemende digitalisering wordt ook de afhankelijkheid van gegevens en systemen groter. De risico's voor de bedrijfscontinuïteit, financiële schade of imagoschade nemen daardoor toe (zie gebeurtenissen als bij gemeenten Hof van Twente en Buren, GGD of stad Antwerpen).

Wat gaan we doen in 2024?

Bovenstaande opgaven en ontwikkelingen hebben grote impact op de vormgeving van de externe dienstverlening, het inrichten van de bedrijfsvoeringsprocessen en -systemen én vraagt veel van de medewerkers. Om deze ambities te realiseren, moet de slagkracht van de SWO flink worden vergroot. Om te bepalen waar de organisatie staat en wat nodig is om de slagkracht te realiseren, wordt een scan uitgevoerd in 2023. Het is noodzakelijk om de IT-processen en governance (sturing) te moderniseren om de ambities te kunnen realiseren.

Het bestuur van de SWO heeft via eerdere begrotingen al de eerste incidentele en structurele middelen ter beschikking gesteld voor het pakket aan maatregelen dat genomen moet worden ten aanzien van informatieveiligheid. Een deel van de veiligheidsmaatregelen (vanuit risicoanalyses, BIO en AVG) is ingevoerd, maar de basis is nog niet op orde. De risico's zijn daardoor nog niet tot een acceptabel niveau teruggebracht. Het bewaken van risico's en nemen van aanvullende maatregelen is daarmee een continu proces geworden.

Op het gebied van informatievoorziening, informatieveiligheid en automatisering is in 2024 en daarna in ieder geval de volgende inzet noodzakelijk:

IT Strategie

Waar in 2022 een ontwerp en een routekaart is opgesteld voor een migratie naar de cloud, en in 2023 een groot deel van de transitie plaatsvindt, moet in de loop van 2024 de overgang naar de cloud worden gerealiseerd. Realisatie in 2024 is belangrijk om te voorkomen dat voor netwerkbeveiliging en dataopslag nog moet geïnvesteerd op de infrastructuur zoals die nu is.

Indexering software/onderhoudskosten

De kosten nemen jaarlijks toe door indexatie die toeleveranciers doorbereken aan gebruikers. De kosten voor software/onderhoud voor 2023 waren € 2.475.622. De indexering voor 2022 bedroeg 2,4%. De VNG is op dit moment bezig is met de voorwaarden te bepalen voor de GIBIT 2023 als opvolger van de GIBIT 2020, in de GIBIT 2023 zal de leidraad voor de jaarlijkse door te voeren indexering door leveranciers worden gebaseerd op de DPI (Diensten Prijs Index) hoofdcategorie. In de GIBIT 2023 zal een indexering van 7,1% gehanteerd gaan worden. Planning is dat de GIBIT 2023 voor de zomer van dit jaar wordt gelanceerd. Dit betekent een structurele verhoging van het budget met € 120.000.

Activiteit	7,1% Indexatie software licentiekosten				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen overige budgetten	€ 120.000	€ 120.000	€ 120.000	€ 120.000	Structureel

Uitbreiding software/onderhoudskosten

De kosten voor onderhoud en beheer software zijn als gevolg van indexatie met € 243.000 toegenomen.

Activiteit	Software/onderhoud				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen overige budgetten	€ 243.000	€ 243.000	€ 243.000	€ 243.000	Structureel

Monitoring & Response systeem

In het eerste kwartaal van 2023 is een risicobehandelplan uitgewerkt. Daarin staat de op dit moment bekende dreigingen/risico's en de vereiste tegenmaatregelen. Dit risicobehandelplan wordt in een separaat voorstel voorgelegd aan directie en bestuur SWO (streven: mei 2023), inclusief een begroting van de incidentele en structurele middelen voor 2023 en verder. Een van de noodzakelijke beveiligingsmaatregelen is een systeem voor monitoring & response, dat tijdig 'kwaadaardige acties' binnen het netwerk en onze applicaties signaleert. Vooruitlopend op het totale risicobehandelplan is het onoverkomelijk nu al rekening te houden met de kosten voor dit systeem: structureel € 85.000 per jaar.

Activiteit	Monitoring & Response systeem				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen Informatieveiligheid	€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000	Structureel

Indexering consultancy

De kosten nemen jaarlijks toe door indexatie die leveranciers doorbereken aan gebruikers. Het exploitatiebudget voor consultancy was in 2022 € 185.161. De indexering voor 2024 bedraagt 8% en heeft een structureel effect, waardoor het budget niet meer toereikend is. Dit betekent een structurele verhoging van het budget met € 15.000.

Activiteit	8% Indexatie consultancy kosten				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen overige budgetten	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	Structureel

Indexering reparatie en onderhoud

De kosten van automatiseringsmiddelen nemen jaarlijks toe door indexatie die leveranciers doorberekenen aan gebruikers. Het exploitatiebudget voor reparatie en onderhoud was in 2022 € 82.900. De indexering voor 2024 bedraagt 8% en heeft een structureel effect, waardoor het budget niet meer toereikend is. Dit betekent een structurele verhoging van het budget met € 6.600.

3.4 Facilitaire dienstverlening

Op het gebied van facilitaire dienstverlening is een aantal veranderingen zichtbaar die (grote) gevolgen kunnen hebben voor de begrotingen voor de komende jaren.

Moderne werkomgeving

In 2024 gaan wij de pilot Moderne werkomgeving in het Raadhuis afronden en evalueren. Vervolgens gaan wij de eventuele aanpassingen op het concept doorvoeren voor het Raadhuis. Verder willen wij starten met de uitvoering van de Moderne werkomgeving voor het gemeentehuis in Zuidwolde: vervangen van een deel van het meubilair, vloerbedekking, inrichten ontmoetingsruimten en vergaderruimten.

Thuiswerkfaciliteiten

In 2024 gaan wij verder met het vervangen van de thuiswerkfaciliteiten. Zowel met deze vervanging, als met het vervolg op de Moderne Werkomgeving, wordt mede invulling gegeven aan aantrekkelijk werkgeverschap.

Aanbestedingen

Wij gaan verschillende onderdelen opnieuw aanbesteden. Dit betreft bijvoorbeeld de koffievoorziening en bedrijfskleding.

Op het gebied van facilitaire dienstverlening is de volgende inzet onontkoombaar:

Activiteit	8% Indexatie kosten reparatie en onderhoud				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen overige budgetten	€ 6.600	€ 6.600	€ 6.600	€ 6.600	Structureel

Indexatie facilitaire kosten

De kosten voor schoonmaak, abonnementen en lidmaatschappen en de kosten van consumptieve artikelen en de cateraar (bij recepties, raads- en collegevergaderingen) stijgen met 5% door indexatie. Dit betekent een toename van de kosten met € 40.000. Dit is onontkoombaar.

Activiteit	Indexatie schoonmaakkosten, abonnementen, en consumptieve artikelen				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen overige budgetten	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	Structureel

Indexatie Afdruk en Repro

De kosten voor Afdruk en Repro stijgen met 18%. Dit betekent een toename van de kosten met € 23.400. Dit is onontkoombaar.

Activiteit	Indexatie Afdruk en Repro				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen overige budgetten	€ 23.400	€ 23.400	€ 23.400	€ 23.400	Structureel

Indexatie Onderhoud en Aanschaf planten

De kosten voor Onderhoud en Aanschaf planten en kantoorartikelen stijgen gemiddeld met 13%. Dit betekent een toename van de kosten met € 10.000. Dit is onontkoombaar.

Activiteit	Indexatie Onderhoud en Aanschaf planten				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen overige budgetten	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	Structureel

3.5 Planning & control

In 2024 zullen we weer een stap verder zijn met de verdere verbeteringen die in het voorafgaande jaar in gang zijn gezet. Een betere grip op risico's, het beter kunnen benutten van kansen en een betere doorkijk naar de langere termijn met een hogere mate van betrouwbaarheid.

In 2023 hebben we onze eerste ervaringen opgedaan met de rechtmatigheidsverantwoording van de beide colleges en het bestuur van de SWO. Naar verwachting zullen we, gebaseerd op de betreffende ervaringen verdere verbeteringen aan kunnen brengen in onze bedrijfsvoering en de daaraan gerelateerde voorschriften, regels en procedures. Met al deze stappen komen we in de richting van een moment waarop we met een gerust hart een In Control Statement (ICS) af kunnen geven.

3.6 Juridische zaken

Op basis van het Visiedocument Juridische Kwaliteit wordt continu gewerkt aan het juridisch in control zijn van de SWO en de beide gemeenten. Dit gebeurt door middel van juridische 'hard controls' (zoals verplichte formats regelgeving, randvoorwaarden voor mandaten en wekelijkse check op collegevoorstellen) en 'soft controls' (zoals een juridisch netwerk, een juridisch kwaliteitsoverleg en SKIK trainingen). De juridische kaders zijn vastgelegd in een Handboek juridische kwaliteitszorg en control. De verdere doorontwikkeling van juridische control in 2024 vindt plaats in nauwe samenwerking met andere controllers en de rest van de organisatie via o.a. het breed controllers overleg.

Budget juridische zaken en externe deskundigheid

Er is een budget juridische zaken en externe deskundigheid. Dit budget wordt ingezet voor zowel de gemeenten De Wolden en Hogeveen als de SWO. Daaruit worden ingeschakelde advocaten en externe juridische adviseurs betaald. Ook de proceskostenvergoedingen die betaald moeten worden bij een gegrond bezwaar of beroep worden uit dit budget betaald. Het budget is sinds de start van de SWO vastgesteld op € 60.000. De laatste 2 jaren lukte het niet om binnen dit budget te blijven. Daarom wordt voorgesteld om dit budget op te hogen tot € 75.000 en daarna jaarlijks te indexeren.

Activiteit	Verhoging budget juridische zaken en externe deskundigheid				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen overige budgetten	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	Structureel

Verzekeringen

In de begroting 2023 van de SWO is aangegeven dat de verzekeringsfunctie verandert. Dit komt onder andere door:

- Het aantal verzekeringen neemt toe (in de afgelopen 5 jaar met 20% gestegen).
- Het pro-actief adviseren levert inmiddels zo'n 100 verzoeken per jaar op om mee te denken vanuit verzekeringen.
- Naast de toename van het aantal verzekeringen vraagt de inhoud ook steeds meer expertise.
- Verzekeraars worden kritischer, het aanbestedingsproces ingewikkelder en inhoudelijk worden de verzekeringsoplossingen ook complexer.

Hierdoor wordt de werklust verhoogd en is de bestaande capaciteit niet meer toereikend. Daarvoor zijn in 2023 incidenteel middelen beschikbaar gesteld. Met als opdracht om uit te zoeken of het uitbesteden van onderdelen van de verzekeringsfunctie geen optie/oplossing zou kunnen zijn.

Dit onderzoek is uitgevoerd. Uit het onderzoek (onderdeel aansprakelijkheid) blijkt dat uitbesteden hiervan een optie is, maar dat de kosten en voordelen niet opwegen tegen het verhogen van de huidige capaciteit van het team verzekeringen. Om de informatie en processen op orde te houden, is het noodzakelijk om de formatie vanaf 2024 structureel te verhogen met 0,22 fte.

Activiteit	Verhoging capaciteit verzekeringen				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen capaciteit	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	Structureel

Versterken inkoopadviesfunctie SWO

In 2021 heeft een onderzoek naar de inkoopfunctie binnen de SWO plaats gevonden door Procurance. Deze resultaten zijn in het 2^e kwartaal van 2022 gedeeld met de directie en het bestuur van de SWO.

Op basis van dit onderzoek hebben de inkoopadviseurs daarvan een transitieplan opgesteld. Nadat het transitieplan is vastgesteld kan worden gestart met de uitvoering en implementatie.

De doelen/resultaten die we willen bereiken met het transitieplan zijn:

- De rechtmatigheid bij uitvoeren van de aanbestedingen is geborgd.
- Capaciteit inkoopteam is op orde.
- Interne inkoopprocessen zijn aangescherpt/vereenvoudigt en uitgerold met aandacht voor:
 - Het in positie brengen van de inkoopers in de lijn/alle afdelingen
 - Monitoring inkoopprocessen
 - Communicatie en scholing.

Om het plan uit te voeren en te laten slagen en daarmee de inkoopinformatie en -processen op orde te brengen zijn de volgende middelen nodig:

Activiteit	Verhoging capaciteit inkoopadvies voor hoofd inkoop/ strategisch adviseur				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen capaciteit	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000	Structureel

Audit Wet politiegegevens

De uitvoering van een externe audit is een wettelijke verplichting voortvloeiend uit de Regeling periodieke audit Wet politiegegevens (hierna: WPG) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG). Deze externe audit is een vierjaarlijks terugkomende activiteit. Daarnaast zijn wij als organisatie ook gehouden om jaarlijks een interne audit uit te voeren.

Deze interne audit zal minder vergaand zijn dan de externe, maar er dient wel tijd en geld voor te worden gereserveerd. De uitvoering van beide gemeenten (Hoogeveen en De Wolden) zijn belegd in de SWO. Om aan de voorgenoemde en aangescherpte wettelijke verplichtingen te kunnen voldoen is vanaf 2024 en verder structureel € 10.000 aan budget nodig.

Activiteit	Audit WPG				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen capaciteit	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	Structureel

3.7 Beheer openbare ruimte - en tractie

Tractie - wagenpark

In 2020 heeft het Centraal Management Team (CMT) onderzoek laten doen naar alles wat rijdt en rolt in de gemeente (tractie) en de daarbij bijbehorende investeringen. Dit onderzoek is afgerond. Gezien de ontwikkeling in 2022 zijn de brandstof- en materiaalprijzen zeer sterk gestegen met respectievelijk 25% en 20%. Een aanpassing van de begroting is hiervoor noodzakelijk.

De prijzen van brandstoffen en onderhoud blijven naar verwachting op dit hoge niveau. Het budget voor brandstoffen wordt daarom structureel met € 150.000 verhoogd. Ook voor onderhoud (o.a. levering materialen) is een structurele verhoging van € 180.000 noodzakelijk.

Met het oog op de noodzakelijke verduurzaming van het wagenpark (b.v. personenauto's 100% elektrisch in 2030) wordt in 2023 een actualisatie van het tractieplan uitgevoerd, waarbij ook de onderstaande exploitatiebudgetten voor brandstof en onderhoud worden onderzocht.

Activiteit	Prijsverhoging benzine en dieselolie				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen overige budgetten	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	Structureel

Activiteit	Onderhoud transportmiddelen				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen overige budgetten	€ 180.000	€ 180.000	€ 180.000	€ 180.000	Structureel

Gladheidsbestrijding

De kosten voor de gebruikte tractiemiddelen bij gladheidsbestrijding zullen de komende jaren stijgen (zie onderzoek tractie 2023). Er is op dit moment nog geen zicht op de exacte toename.

Huur werf Vos van Steenwijklaan

De werf voor de buitendienst in Hoogeveen wordt gehuurd (10-jarig contract). Door de inflatie zal de huurprijs met 9% stijgen in 2024, zijnde € 13.500.

Activiteit	Huur werf Vos van Steenwijklaan				
	2024	2025	2026	2027	I/S
	-	-	-	-	Incidenteel
Middelen overige budgetten	€ 13.500	€ 13.500	€ 13.500	€ 13.500	Structureel

3.8 Beleidsindicatoren

Onderstaande beleidsindicatoren zijn met ingang van 2018 een verplicht onderdeel van de begroting van gemeenschappelijke regelingen.

Alle kosten van de SWO die niet tot de overhead behoren, rekenen we toe aan de programma's bij de beide gemeenten. Dit maakt dat vergelijking met andere gemeenten op dit onderdeel bijna niet mogelijk is. Dit komt doordat vergeleken wordt met de totale lasten van de SWO in plaats van de begrotingsomvang van beide gemeenten.

Beleidsindicator	Formule	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	9,2	9,4	9,8	10,7	10,7	10,7
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	10,2	9,9	10,3	11,2	11,2	11,2
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom	15,1%	6,9%	8,8%	8,8%	8,8%	8,8%
	Totale kosten van inhuur externen	8.729.244	4.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000
Overhead kosten	% van totale lasten	35,2%	35,1%	32,3%	32,3%	32,3%	32,3%
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 896	€ 837	€ 963	€ 963	€ 963	€ 963

De formatie neemt toe als gevolg van de gemeentelijke opdrachten (30 fte) en de noodzakelijke verbeteringen in de bedrijfsvoering (7,7 fte).

De kosten van externe inhuur bedroegen in 2022 € 8,7 miljoen. Dit is onder andere het gevolg van de inzet voor Oekraïne en de krapte op de arbeidsmarkt. In 2024 willen we zoveel mogelijk werk-

zaamheden met eigen personeel te doen. Om toch realistisch te begroten gaan we uit van € 6 miljoen aan inhuurkosten. Lager dan de realisatie in 2022 maar hoger dan de begroting 2023.

De apparaatskosten per inwoner stijgen ten opzichte van de jaarrekening. Dit komt doordat in de prognose er uitgegaan wordt van een minimale toename van het inwoneraantal. Dit terwijl de apparaatskosten, als gevolg van de cao-ontwikkelingen, periodieken en aanvullende opdrachten wel toenemen. Hierdoor stijgen de lasten per inwoner.

Definitie fte: Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

Definitie formatie: Betreft de toegestane formatie in fte's van het ambtelijk apparaat van de organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari of rekeningjaar 31 december. Het gaat om formatieplaatsen, ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. De formatie is exclusief de inzet van personeel voor piekwerkzaamheden, ziektevervanging en inhuur voor extra klussen of projecten.

Definitie bezetting: Betreft het werkelijke aantal fte's dat werkzaam is bij de organisatie. In de bezetting zijn ook medewerkers meegenomen, die niet op een formatieve plek zijn geplaatst. Fte's die worden ingezet voor piekwerkzaamheden, ziektevervanging en inhuur voor extra klussen of projecten, maken onderdeel uit van de bezetting, maar niet van de formatie.

Overhead

Onderdeel van het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is dat we als gemeenschappelijke regeling met ingang van de jaarrekening 2018 onderscheid moeten maken in de kosten die we maken bij de uitvoering van ons primaire proces en de kosten die we maken voor de ondersteuning van dit proces. De kosten van het primaire proces worden toegerekend aan verschillende programma's van beide gemeenten.

Alle kosten voor de ondersteuning van dit proces zijn opgenomen in het overzicht overhead. Onder overhead verstaan we de kosten die gericht zijn op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hierbij moet gedacht worden aan (loon)kosten van bijvoorbeeld de directie en de eigen (staf)afdelingen. Verder vallen de kosten voor de administratie, automatisering en huisvesting onder de overhead.

De teamleiders hebben de verdeling van de personeelskosten per medewerker beoordeeld door vast te stellen op welke taakvelden hun medewerkers worden ingezet. Dit is de basis voor de verdeling van de personeelskosten naar de taakvelden.

Onderdeel van de taakvelden is het taakveld overhead. Voor de toerekening van de personeelskosten, ICT, huisvesting, tractie en facilitaire kosten aan de overhead is dezelfde systematiek gevolgd.

3.9 Wat mag het kosten?

Exploitatie

Programma bedrijfsvoering	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Personeelslasten	62.180	58.336	58.738	68.035	67.419	67.106	66.749
Interne zaken	2.957	2.070	1.841	1.840	1.805	1.708	1.711
Kapitaallasten	-0	-	-	-	-	-	-
Automatisering	4.746	4.962	4.560	5.211	5.754	5.779	5.759
Tractie	2.032	1.657	1.657	2.073	2.085	2.081	2.074
Huisvesting	114	-	229	224	224	224	224
Totaal lasten	72.029	67.024	67.024	77.382	77.287	76.899	76.518
Programma bedrijfsvoering	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Personeelsbaten	-5.678	-3.147	-3.147	-3.203	-3.203	-3.203	-3.203
Interne zaken	-1.134	-	-	-	-	-	-
Kapitaallasten	-16	-	-	-	-	-	-
Automatisering	-81	-14	-14	-14	-14	-14	-14
Tractie	-168	-75	-75	-75	-75	-75	-75
Huisvesting	-	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	-7.077	-3.237	-3.237	-3.293	-3.293	-3.293	-3.293
Saldo van baten en lasten	64.951	63.787	63.787	74.089	73.994	73.606	73.225
Toevoeging reserve	966	-	-	-	-	-	-
Ottrekking reserve	-1.862	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	64.056	63.787	63.787	74.089	73.994	73.606	73.225

bedragen x € 1.000

Toelichting

Zoals beschreven bij de financiële richtlijnen in hoofdstuk 2 bepalen diverse ontwikkelingen de bijdrage aan de SWO. De ontwikkelingen die effect hebben op de verschillende kostencategorieën zijn hieronder toegelicht. Voor cao-ontwikkelingen, periodieken en indexatie als gevolg van inflatie worden gemeenten gecompenseerd in het gemeentefonds. Besluiten vanuit de begrotingen van de beide gemeenten zijn voor de gemeente budgetneutraal omdat hiermee al in de begrotingen van de beide gemeente rekening is gehouden.

Personeelslasten

Uitgangspunt is de jaarschijf 2024 in de begroting 2023. We hebben de volgende wijzigingen verwerkt:

Cao-ontwikkelingen 2023

In het principeakkoord cao voor gemeenten stijgen de salarissen met ingang van 1 januari 2023 met € 240 en daarna met 2%. Ook wordt de thuiswerkvergoeding verhoogd en wordt de regeling vervroegd uitreden aangepast. De veranderingen van de cao werkt door naar 2024. In de begroting van 2023 was slechts rekening gehouden met 2%. Dit resulteert in een structurele bijstelling van € 3.150.000. De loonstijging door de cao wordt gecompenseerd in het Gemeentefonds.

Cao-ontwikkelingen 2024

We maken onderscheid tussen loon- en prijscompensatie. Voor de begroting 2024 zijn de definitieve indexatiecijfers niet op tijd bekend. De loonstijging door de cao wordt (deels) gecompenseerd in het Gemeentefonds. Voor de loon- en prijsontwikkeling gaan we in deze begroting uit van de raming van het CPB. Het gaat om een stijging van 3,8% van de loonsom (€ 2.370.000) in 2024 en verder.

Gemeenten ramen hun algemene uitkering uit het Gemeentefonds doorgaans op basis van constante prijzen. Dit betekent dat we de meerjarenramingen hiervan corrigeren voor loon- en prijsstijgingen. Met dit uitgangspunt bepalen we ook de baten en lasten voor de jaren na 2024 op basis van constante prijzen.

Periodieken

Het salaris van personeel dat nog niet op het maximum zit van de functieschaal stijgt jaarlijks met één periodiek. De organisatie heeft een bijzondere financieringssysteem. We brengen alleen de werkelijke kosten in en rekenen jaarlijks met de partijen af. Dit houdt in dat de stijging jaarlijks berekend en ingebracht wordt. We nemen daarom de hieruit voortvloeiende kosten van € 695.000 op binnen de begroting.

Besluiten vanuit begrotingen 2023 van beide gemeenten

Besluiten vanuit 2023 die nog vertaald moeten worden in de begroting van de SWO.

De volledige inbreng is opgenomen in bijlage 1 onder de kopjes "Mutaties vanuit inbreng begroting 2022-2025 en speerpunten begroting 2022 De Wolden". Voor Hoogeveen gaat het om aanvullende opdrachten voor een bedrag van € 1.495.000 en vanuit gemeente De Wolden om € 1.053.000. Dit zijn voor beide gemeenten budgetneutrale wijzigingen (totaal € 2.548.000).

Verder de basis op orde brengen van de bedrijfsvoering

Om de bedrijfsvoering stap voor stap verder op orde te brengen vraagt een investering in capaciteit. Voor nu betreft dit onder andere inkoop, communicatie, recruiters, verzekeringen Webcare, afhandeling van subsidies. Daarnaast vraagt de afhandeling van reisdocumenten en de uitvoering op het gebied van de Participatiewet extra formatie.

In totaal gaat het om een budget van € 800.000.

Het totaaloverzicht staat in de bijlage opgenomen onder het kopje "Ontwikkelingen begroting SWO 2024" met de nummers 44 tot en met 55.

Interne zaken

Indexatie facilitaire zaken

Als gevolg van de inflatie zijn de bestaande budgetten voor facilitaire zaken niet meer toereikend. Zo zijn de prijzen voor drukwerk met 18% toegenomen, kantoorartikelen en de kosten van de cateraar met 15%, planten met 10% etc. De kosten van schoonmaak en abonnementen zijn met 5% toegenomen. Dit betekent een totale toename van € 73.400.

Kapitaallasten

De kapitaallasten van investeringen, zoals hieronder beschreven bij de investeringen, worden toegerekend aan de bedrijfsvoeringsmiddelen. Daarom staan deze kosten niet in bovenstaande tabel.

Automatisering

Zoals beschreven in hoofdstuk 3.3 zijn we geconfronteerd met substantiële prijsstijgingen. Dit betekent een structurele bijstelling van het budget met € 363.000.

Deze uitgaven zijn onontkoombaar. De kosten van reparatie en consultants zijn met 8% toegenomen. Dit betekent een structurele bijstelling van het budget met € 21.600.

Om de informatieveiligheid en privacy te kunnen waarborgen is een investering nodig in de vorm van een Monitoring & Response systeem. De kosten hiervan worden ingeschat op € 85.000.

Tractie - wagenpark

Zoals beschreven in hoofdstuk 3.7 is het budget voor brandstof en onderhoud ontoereikend en zijn wij genoodzaakt om het budget met in totaal € 330.000 op te hogen.

Huisvesting

De werf voor de buitendienst in Hoogeveen wordt gehuurd (10-jarig contract). Door de inflatie zal de huurprijs met 9% stijgen in 2024, zijnde € 13.500.

Investerings

In de begroting vermelden we voor de komende jaren de investeringen zoveel mogelijk. We activeren vervolgens deze investeringen en schrijven ze af. Uitgangspunt hierbij is dat de dekking van de rente en afschrijving zoveel mogelijk plaats vindt binnen de bestaande, beschikbare financiële ruimte (vrijval kapitaallasten). In de praktijk blijkt dat de nieuwe kapitaallasten hoger zijn dan de vrijvallende kapitaallasten. In de begroting 2023 nemen we een raming op, waarbij we rekening houden met de vrijvallende kapitaallasten en de nieuwe kapitaallasten volgens de investeringsplanning.

Nieuwe investeringen die uitsluitend ten laste komen van één van de twee gemeenten rekenen we ineens af. Dit betekent dat de betreffende gemeente deze bijdrage in financiële activa van derden (SWO) op de balans brengt (activeert) en de kapitaallasten op de eigen begroting raamt.

Alle nieuwe investeringen waarbij sprake is van gemeenschappelijk gebruik van voorzieningen door beide gemeenten en de SWO, brengen we in bij de samenwerkingsorganisatie. Het gaat dan om facilitaire zaken, zoals inventaris en investeringen in informatiseringsmiddelen en ICT. Belangrijke argumenten hiervoor zijn:

- Het beheer en onderhoud.
- Spreiding van vervangingsinvesteringen over meerdere jaren (hiermee spreiden we de jaarlijkse kosten, maar ook de benodigde capaciteit voor de uitvoering).
- Een eenduidige financieringsmethodiek.

Omschrijving <i>Bedragen x € 1.000</i>	Jaar	Begroting 2023	Restant Jaar- rekening 2022	Mutatie	Begroting 2024
Digitalisering Dienstverlening	2023	460	79		539
	2024	460			460
	2025	460			460
	2026	460			460
	2027	0		460	460
Totaal		1.840	79	460	2.379
Bedrijfsmiddelen Automatisering	2023	1.236	690		1.926
	2024	1.285		525	1.810
	2025	155		81	236
	2026	970		135	1.105
	2027	0		1.345	1.345
Totaal		3.646	690	2.086	6.422
Bedrijfsmiddelen Tractie	2023	1.250	514		1.764
	2024	544			544
	2025	544			544
	2026	544			544
	2027	544		390	934
Totaal		3.426	514	390	4.330
Bedrijfsmiddelen Facilitair	2023	300	588		888
	2024	300		86	386
	2025	300		86	386
	2026	300		86	386
	2027	0		386	386
Totaal		1.200	588	644	2.432
Eindtotaal investeringen		10.112	1.871	3.580	15.563

Automatisering

De prijzen voor apparatuur waarin chips zijn verwerkt zijn fors gestegen. Dit heeft een groot effect op de vervangingsinvesteringen. Daarnaast zijn de kosten voor bijbehorende diensten ook enorm gestegen. Denk hierbij aan diensten als het extern beheer voor dataopslag of netwerkbeveiliging. Hieronder een uiteenzetting van de stijging per component.

Smartphones en laptops

Voor laptops wordt in verband met de prijsstijgingen rekening gehouden met een verhoging van 30% en voor smartphones van 25%. Voor laptops en smartphones wordt nog een inhaalslag gemaakt. Bij de transitie naar mobiel werken is rekening gehouden met alle kantoormedewerkers, maar in de praktijk blijkt dat er meer apparatuur nodig is om continue iedereen te kunnen voorzien. Denk hierbij aan tijdelijke inhuur, stagiaires en verloop.

In de buitendienst wordt ook steeds meer gebruik gemaakt van mobiele apparatuur. Enerzijds omdat dit het werk vereenvoudigt, anderzijds omdat de informatiebeveiliging dit voorschrijft. Hierbij wordt ook nog een inhaalslag gemaakt.

Uitgangspunten voor smartphones en laptops:

- Er wordt rekening gehouden met een vroegtijdig uitval van: 3%.
- Er wordt rekening gehouden met een groei van 10%. We calculeren dit omdat de verandering naar mobiel werken doorzet.
- Het gebruik van een mobiel wordt steeds vaker vereist voor toegang tot bepaalde diensten. Dit geldt niet alleen meer voor kantoormedewerkers, maar ook steeds vaker voor andere medewerkers. Het aantal neemt daardoor gestaag toe.
- Bij het investeringsbedrag rekening houden met de genoemde groei heeft mede tot doel om overschrijding en daardoor onrechtmatigheid bij deze investering te voorkomen.

Dataopslag

Ook de prijzen voor opslag zijn enorm gestegen. In 2024 is de storage-omgeving afgeschreven. Daarom wordt de investering hiervoor € 200.000 hoger geraamd. Deze investering is afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek naar outsourcing.

Netwerkbeveiliging

De kosten voor netwerkbeveiliging worden tevens fors hoger, € 200.000 hoger dan eerder gepland. Ook bij deze investering zijn grote prijsstijgingen debet hieraan.

Servers

Voor 2024 stond een bedrag begroot van € 200.000 voor de vervanging van servers. In verband met fors hogere inkooprijzen is € 65.000 meer budget nodig.

Facilitair

Het realiseren van de visie op de moderne werkomgeving verloopt gestaag. Het mobiel werken is al vergesorderd, maar de fysieke aanpassingen in de gebouwen is door de Covid-19-crisis vertraagd. Hierdoor is ook de proefomgeving uitgesteld tot 2023. De investering is hierdoor ook doorgeschoven naar 2023.

De geraamde investeringen voor de komende jaren stijgen door de hoge indexeringen op meubilair (36,5%) en vloerbedekking van 5%.

Tractie - wagenpark

De SWO heeft voertuigen en overig materieel in gebruik voor de taken van de buitendienst in de openbare ruimte. In 2021 is er een nieuw tractieplan opgesteld. In dit plan is de omvang, leeftijd en kwaliteit van het materieel en de capaciteit van het materieel bepaald. Om de werkzaamheden efficiënt te kunnen blijven uitvoeren, is in 2022 en 2023 een inhaalslag gemaakt (€ 2,5 miljoen).

Met het oog op de noodzakelijke verduurzaming van het wagenpark (b.v. personenauto's 100% elektrisch in 2030) wordt in 2023 een actualisatie van het tractieplan uitgevoerd, waarbij ook de bovenstaande investeringen voor vervangingen worden onderzocht.

4. Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Zie voor een toelichting op de mutatie van de gemeentelijke bijdrage paragraaf 3.10.
De bijdrage bedraagt per gemeente:

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	-	-	-	-	-	-	-
Baten	64.056	63.787	63.787	74.089	73.994	73.606	73.225
Gerealiseerd resultaat	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging reserve		-	-	-	-	-	-
Onttrekking reserve		-	-	-	-	-	-
Resultaat na bestemming	-	-	-	-	-	-	-

bedragen x € 1.000

In de begroting 2024 is als verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdrage van 2024 opgenomen:

- Hoogeveen 70,72%
- De Wolden 29,28%

Oorspronkelijk is bij de samenvoeging tot de SWO de verdeelsleutel gebaseerd op de inbrengcijfers van de begrotingen 2014 van de beide deelnemende gemeenten, inclusief taakstellingen. Deze cijfers zijn destijds leidend geweest voor de opstelling van de begroting 2015.

Het verdeelpercentage was in 2023 Hoogeveen: 71,20%; De Wolden: 28,80%.
De aanpassing wijzigt met minder dan 1%.

Het gewijzigde verdeelpercentage heeft geen effect op de absolute bijdrage (in financiële zin) aan de SWO van beide gemeenten. Bij de opstelling van de begroting SWO 2024 hebben we op basis van besluitvorming bij beide gemeenten de verdeelsleutel aangepast naar bovengenoemde verdeling.

Bij de voorschotten van beide gemeenten houden we rekening met de behoefte en het beperkt houden van het saldo rekening-courant wegens verplicht schatkistbankieren. Uitgangspunt is dat ongeveer 1/12^e deel per de 1^e van iedere maand als voorschot wordt overgemaakt.

Onvoorzien

Om te voldoen aan Artikel 17, lid b van het BBV hebben we bij het overzicht van baten en lasten onder andere 'het geraamde bedrag voor onvoorzien' een pro forma post opgenomen van € 1.000.

5. Paragrafen

5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is in de begroting de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing voorgeschreven. In deze paragraaf maken we melding van het beleid van de SWO over de weerstandscapaciteit en de risico's. Daarbij merken we op dat we een GR zijn waarvan de risico's bij de gemeenten liggen.

Het weerstandsvermogen is de mate waarin we in staat zijn geld vrij te maken om tegenvallers op te vangen, zonder dat we beleid moeten veranderen. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit die middelen en mogelijkheden die we hebben als dekking voor niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn.

Of we een adequaat weerstandsvermogen hebben, blijkt uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de daarmee af te dekken risico's. Het gaat dan vooral om de grotere risico's waarvoor niet op een andere wijze al een voorziening is.

Bij de oprichting van de SWO hebben we besloten dat we geen weerstandsvermogen vormen. De SWO doet in voorkomende gevallen een beroep op de beide gemeenten. Zij houden in de inventarisatie van de weerstandscapaciteit en de aanwezige risico's rekening met het risico van deelname aan de SWO. Dit houdt in dat we eventuele exploitatieoverschotten of -tekorten van de SWO via de jaarlijkse bijdragen rechtstreeks met de deelnemende gemeenten verrekenen.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de gemeente De Wolden en Hoogeveen zetten we de beschikbare weerstandscapaciteit af tegen de benodigde weerstandscapaciteit. Met andere woorden: wat is de capaciteit van de gemeente om aanwezige risico's te dekken zonder dat de beoogde doelstellingen gevaar lopen.

Kengetallen financiële positie

Het BBV schrijft voor dat we in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moeten opnemen. Naast de kengetallen nemen we een beoordeling op van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De kengetallen en de beoordeling geven samen helder inzicht in de financiële positie van de SWO. Daarbij is het ook van belang om inzicht te hebben in de ontwikkeling van de kengetallen over de jaren heen.

Voor de SWO gelden de netto schuldquote, de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, de solvabiliteitsratio en de structurele exploitatieruimte. Het kengetal grondexploitatie en de belastingcapaciteit (woonlasten meerpersoonshuishouden) zijn niet van toepassing voor ons.

1A. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Voor inzicht in hoeverre sprake is van doorlenen, geven we de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weer (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Zo brengen we in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

2. De solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplicht-

tingen te voldoen. Hierbij wordt het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balans-totaal.

3. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting maken we onderscheid tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves, gedeeld door de totale baten.

De kengetallen voor de SWO.

Kengetallen financiële positie	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto schuldquote	5%	11%	10%	9%	9%	9%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	5%	11%	10%	9%	9%	9%
Solvabiliteit	6%	10%	5%	5%	5%	5%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Om de overdracht van materiële vaste activa te bekostigen, hebben beide gemeenten een lening verstrekt. Uit de netto schuldquote blijkt dat de schuldenlast voor de organisatie gering is.

Zoals gezegd vormen wij geen weerstandsvermogen. Dit wordt zichtbaar in de extreem lage solvabiliteitsratio. Eventuele exploitatie-overschotten of -tekorten, verrekenen we via de jaarlijkse bijdragen rechtstreeks met de deelnemende gemeenten. De structurele exploitatieruimte is daarom jaarlijks (nagenoeg) nihil.

	Jaar-rekening 2021	Jaar-rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Vaste activa							
Materiele vaste activa	5.599.385	6.043.765	9.268.207	10.762.625	9.819.179	9.685.952	9.821.749
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0	0
Vlottende activa							
Uitzettingen < 1 jaar	11.591.539	6.966.332	11.591.539	10.208.799	10.325.703	10.024.900	9.635.723
Liquide middelen	0	97	0	0	0	0	0
Overlopende activa	632.172	5.326.083	632.172	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
TOTAAL ACTIVA	17.823.096	18.336.277	21.491.918	23.971.424	23.144.882	22.710.852	22.457.472
Vaste passiva							
Eigen vermogen	2.072.818	1.176.805	2.072.818	1.177.000	1.177.000	1.177.000	1.177.000
Voorzieningen	26.630	1.489.140	26.630	1.800.000	2.000.000	1.800.000	1.600.000
Vaste schulden > 1 jaar	5.523.285	5.971.189	9.192.496	10.714.424	9.782.882	9.658.852	9.800.472
Vlottende passiva							
Vlottende schulden < 1 jaar	9.830.963	9.325.386	9.830.574	9.900.000	9.800.000	9.700.000	9.500.000
Overlopende passiva	369.400	373.756	369.400	380.000	385.000	375.000	380.000
TOTAAL PASSIVA	17.823.096	18.336.277	21.491.918	23.971.424	23.144.882	22.710.852	22.457.472

5.2 Financiering

Inleiding

We voeren onze financieringsfunctie uit volgens de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO). In de wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt tot uitdrukking in een verplicht treasurystatuut en een financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening.

De Wet FIDO verplicht de lagere overheid financiële risico's op treasurygebied te beheersen. Daarnaast stelt de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) eisen aan de kredietwaardigheid van financiële instellingen. In de paragraaf Financiering geven we de ontwikkelingen aan met betrekking tot de kasgeldlimiet, de renterisiconorm, de verwachte toe- of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid voor treasury. De randvoorwaarden waarbinnen treasury zich kan en mag bewegen, staan in het treasurystatuut.

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's, koers- en valutarisico's en inflatierisico's.

Renterisico

Hieronder valt het beheersen van de risico's dat in de toekomst de rentelasten van het vreemd vermogen hoger, of dat de renteopbrengsten van activa lager zijn dan een bestuurlijk wenselijk geacht niveau, of het in de meerjarenraming en de begroting geraamde niveau.

De Wet FIDO hanteert voor de beheersing van het renterisico de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De wet normeert via percentages het maximale risico dat een gemeenschappelijke regeling mag lopen op de vaste (de renterisiconorm) en de vlottende schuld (de kasgeldlimiet).

Kasgeldlimiet (kortlopende schuld)

De kasgeldlimiet heeft tot doel de renterisico's op kortlopende (opgenomen) geldleningen te beperken. Jaarlijks geeft het ministerie aan welk bedrag de lagere overheid mag financieren met kortlopende geldleningen. De kasgeldlimiet is een percentage (8,2%) van het begrotingstotaal. Voor 2024 is het begrotingstotaal € 77.397.358, zodat de toegestane kasgeldlimiet € 6.346.583 is. Het uitgangspunt is dat een eventueel financieringstekort zoveel mogelijk met kort geld gefinancierd wordt (lagere rente), totdat lang geld goedkoper wordt.

Berekening kasgeldlimiet	1e	2e	3e	4e
<i>Bedragen x € 1 miljoen</i>	<i>kwartaal</i>	<i>kwartaal</i>	<i>kwartaal</i>	<i>kwartaal</i>
1 Toegestane kasgeldlimiet				
- In procenten van de grondslag	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
- In bedrag (<i>x € 1 miljoen</i>)	6,3	6,3	6,3	6,3
2 Omvang vlottende schuld				
3 Vlottende middelen	5,1	2,9	2,1	1,2
Toets kasgeldlimiet				
4 Totaal netto vlottende schuld (2-3)	-5,1	-2,9	-2,1	-1,2
Toegestane kasgeldlimiet (1)	6,3	6,3	6,3	6,3
Ruimte	11,4	9,2	8,4	7,5

Gedurende het jaar mag deze limiet niet worden overschreden. Indien de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden, dan moeten er binnen drie kwartalen maatregelen worden genomen binnen de limiet te blijven. Voor 2024 verwachten we binnen de toegestane kasgeldlimiet te blijven.

Renterisiconorm

De renterisiconorm schrijft voor hoeveel we maximaal mogen lenen voor een periode langer dan één jaar. Deze norm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de kortlopende schuld te beperken. De renterisico's berekenen we als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande langlopende schuld. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal (minimumbedrag is € 2,5 miljoen). De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen.

Renterisiconorm		Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
1	Renteherzieningen	0	0	0	0	0
2	Betaalde aflossing	1.788	2.024	2.558	2.584	2.587
3	Renterisico (1+2)	1.788	2.024	2.558	2.584	2.587
4a	Begrotingstotaal	67.024	77.382	77.287	76.899	76.518
4b	Het bij ministeriële regeling vastgestelde %	20%	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm	13.405	15.476	15.457	15.380	15.304
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	11.617	13.452	12.899	12.796	12.717
5b	Overschrijding renterisiconorm (3>4)					

Kredietrisico

Het kredietrisicobeheer is het beheersen van risico's van de mogelijkheid dat een tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan voldoen. De SWO heeft geen geldleningen verstrekt aan derden, dus er is geen sprake van kredietrisico.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisicobeheer is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat op een bepaald moment de organisatie over onvoldoende middelen beschikt om aan de directe verplichtingen te voldoen. We hebben dit risico ondervangen doordat de beide gemeenten gedurende het jaar voorschotten betalen aan de SWO.

Koers- en valutarisico

Koersrisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. Op dit moment bezit de SWO geen financiële activa en is er dus geen sprake van koersrisico.

Valutarisicobeheer is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat op een bepaald moment de waarde van de vreemde valutastromen, uitgedrukt in eigen valuta, afwijkt van wat verwacht werd op het beslissingsmoment. Op dit moment bezit de SWO geen vreemde valuta die onderhevig kunnen zijn aan valutarisico's. Ook is er geen sprake van afnemers van buiten de eurolanden.

Inflatierisico's

Inflatierisico's is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat op een bepaald moment de inkoopwaarde van goederen en diensten, afwijkt van wat verwacht werd op het beslissingsmoment. Vanaf 2023 hebben we te maken met forse inflatie, die gepaard gaat met veel onzekerheid. Het is onzeker hoe lang we te maken hebben met deze hoge inflatiepercentages. Daarnaast is het ook onzeker in welke mate leveranciers prijsstijgingen aan ons doorberekenen. Indien dit risico zich voordoet worden deze hogere kosten bij beide gemeenten in rekening gebracht.

Rentetoerekening

We berekenen de omslagrente door de rente die we aan de taakvelden toerekenen te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa, die integraal zijn gefinancierd. Het (voor)gecalculeerde omslagpercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond. Daarnaast moeten we ook inzicht geven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen en taakvelden wordt toegerekend. De rentelasten voor 2024 zijn gestegen, omdat de te betalen rente aan de gemeenten Hoogeveen en De Wolden is gestegen van 2% naar 3%. Hier staat tegenover dat de Samenwerkingsorganisatie renteopbrengsten ontvangt uit de schatkist.

Schema rentetoerekening 2024		
a.	De externe rentelasten over de kort en lange financiering	286.155
b.	De externe rekenbaten	95.385
	Saldo rentelasten en rentebaten	190.770
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (voorbeeld riolering)	0
c3.	De rentebaait van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	190.770
d1.	Rente over eigen vermogen	0
d2.	Rente over voorzieningen	0
	Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente	190.770
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-190.770
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	0

Financieringsarrangement

We zijn met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) een financieringsovereenkomst aangegaan, die per 1 januari 2019 is gewijzigd. De BNG moet voor de kredietlimieten aan decentrale overheden liquiditeiten aanhouden. Daarom wordt sinds 1 januari 2019 over het ongebruikte deel van de kredietlimiet een bereidstellingsprovisie in rekening gebracht. Om de bereidstellingsprovisie te beperken, hebben we met BNG afgesproken om de overeenkomst financiële dienstverlening te wijzigen. Het totale kredietarrangement is € 5 miljoen. Hiervan is € 1 miljoen voor de kredietlimiet en € 4 miljoen voor intradaglimiet. Indien nodig of als de inzichten en/of rentepercentages wijzigen, kunnen we de bedragen binnen het kredietarrangement aanpassen. Op deze wijze kan de SWO tijdig aan haar verplichtingen voldoen. Met het vaststellen van deze gewijzigde financieringsovereenkomst is ook de benodigde technische infrastructuur (bevoegdheden etc.) bepaald.

Schatkistbankieren

De Wet verplicht schatkistbankieren is op 15 december 2013 van kracht geworden. Alle decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. We mogen gelden niet langer buiten de schatkist wegzetten. Wel mogen decentrale overheden overtollige middelen aan elkaar uitlenen, zolang er geen sprake is van een toezichtrelatie, om zodoende een beter rendement te halen dan bij de schatkist. De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteiten aan. Deelname per 1 januari 2014 van decentrale overheden aan het schatkistbankieren, draagt bij

aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector, waardoor de externe financieringsbehoefte van het Rijk minder wordt. Dit vertaalt zich in een lagere staatsschuld.

Voor de decentrale overheid geldt een doelmatigheidsdrempel van 2,00% (was 0,75% en is gewijzigd per 1 juli 2021) van het begrotingstotaal. Het agentschap vergoedt over het dagelijkse saldo de daggeldrente (Eonia). De ECB is sinds het 3e kwartaal van 2022 begonnen met het doorvoeren van renteverhogingen. Inmiddels bedraagt de rente op tegoeden in de schatkist zo'n 2,9%.

Wet Hof

In de wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof) wordt de Nederlandse uitwerking van Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën geregeld. De wet is van toepassing op het Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten en is op 1 januari 2014 in werking getreden.

Op basis van de wet Hof en de geldende begrotingsregels leveren het Rijk en de mede-overheden een gelijkwaardige inspanning bij het terugdringen van het begrotingstekort. Over de bijdrage van de mede-overheden aan de Europese doelstellingen wordt aan het begin van elke kabinetsperiode bestuurlijk overleg gevoerd. De EMU-tekortruimte voor decentrale overheden blijft gehandhaafd op 0,5% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). De individuele mede-overheden verstrekken jaarlijks begrotingsinformatie, via de EMU-enquête aan het CBS.

Als uit deze enquête blijkt dat op macroniveau het EMU-saldo wordt overschreden, moeten de mede-overheden maatregelen nemen.

Berekening EMU-saldo

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, artikel 19) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo moeten verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. Deze programmabegroting is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar van ontvangsten en uitgaven, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft onderstaand format voorgeschreven.

Omschrijving	2023	2024	2025
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2023, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2024	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2025
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	0	0	0
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	3.567	1.164	-943
3. Mutatie voorzieningen	0	0	0
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-3.567	-1.164	943

Voor de begroting 2024 ramen we een nadeel van € 1.164.000 en voor 2025 komen we ook op een positief EMU-saldo van € 943.000.

Exploitatie en investeringen

We bekostigen de taken binnen de gemeenschappelijke regeling (exploitatie) met financiële bijdragen van beide deelnemende gemeenten. Gedurende het jaar brengen we voorschotten in rekening bij beide gemeenten. Eventuele overschotten en tekorten aan het einde van het jaar verrekenen we op basis van de procentuele verhouding, zoals vastgelegd in het kostenverrekenmodel.

Voor de aanschaf en vervanging van ICT- en automatiseringsmiddelen en bedrijfsmiddelen moeten we geldleningen aantrekken. De deelnemende gemeenten verstrekken voor deze investeringen een lening op basis van de verdeelsleutel 70,72% resp. 29,28%. De gemeenten ontvangen hiervoor een rentevergoeding van 3%. In de begroting van 2024 is de te betalen rente verhoogd van 2% naar 3% in verband met de gestegen rente. De leningen van de deelnemende gemeenten vinden plaats binnen de kaders van de Wet Fido en de financiële verordening van de SWO. De boekwaarde van de investeringen komt per 31 december 2022 uit op ruim € 6,0 miljoen. Deze € 6,0 miljoen is ook het bedrag, dat de beide gemeente aan leningen heeft verstrekt aan de SWO. Daarnaast kan ook nog gebruik gemaakt worden van het krediet in rekening-courant en van kort geld, zoals kasgeldleningen.

5.3 Bedrijfsvoering

Voor de paragraaf Bedrijfsvoering verwijzen we naar Hoofdstuk 3 Programma Bedrijfsvoering.

5.4 Paragraaf Wet open overheid

Met deze paragraaf geven we in onze begroting en verantwoording invulling aan de bepalingen uit de Wet open overheid. Beide gemeenten hechten veel waarde aan een integere en open bestuurswijze. Deze wet treedt op 1 mei 2022 in en streeft transparantie na van het handelen van de overheid.

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet open overheid (Woo) die per 1 mei 2022 in werking is getreden, wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze begroting en jaarlijkse verantwoording vloeien voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In de memorie van toelichting bij de Woo staat o.a. dat met dit artikel beoogd wordt een impuls te geven aan de actieve openbaarheid door voor te schrijven dat bestuursorganen in hun begroting en verantwoordingsverslag aan moeten geven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo.

De openbaarheidsparagraaf Woo dient in de begroting en jaarrekening te worden opgenomen via een afzonderlijke paragraaf, zoals de in artikelen 9 en 26 van het BBV genoemde paragrafen.

Wat gaan we doen in 2024?

Het doel van de Wet open overheid (Woo) is het transparanter maken van de overheid via de passieve en actieve openbaarmaking. Een adequate informatiehuishouding is daarbij een randvoorwaarde. In het eerste kwartaal van 2023 wordt door middel van een onderzoek geobjectiverend in beeld gebracht hoe de organisatie SWO en beide gemeenten ervoor staan op alle Woo-vereisten bij alle afdelingen en bij beide besturen. Op basis van dat beeld worden in het 2^e kwartaal scenario's ontwikkeld waarbij wordt besloten wat een realistisch en haalbare ambitie en groeipad is voor de jaren 2023-2026. Al in de eerste helft van 2023 worden de nodige verbetermaatregelen getroffen in het huidige Woo-proces zodat daarmee een betere dienstverlening wordt gerealiseerd en het proces efficiënter kan verlopen. Vlak voor de zomer zullen de eerste Woo-projecten van start gaan die ook in 2024 doorlopen.

Vaststelling programmabegroting 2024

Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen;

gezien het concept van de programmabegroting 2024 van de gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsorganisatie gemeenten De Wolden Hoogeveen;

gelet op de bepalingen in de Gemeentewet;

alsmede gelet op:

- het resultaat van de besprekingen in de raadsvergaderingen van Hoogeveen en De Wolden, te houden op 22 en 29 juni 2023;

B e s l u i t:

Vast te stellen de Begroting 2024 en de Meerjarenbegroting 2025-2027 van de gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het bestuur van 3 juli 2023.

De voorzitter,

K.B. Loohuis

BIJLAGE I

	HGV 2023	HGV 2024	HGV 2025	HGV 2026	HGV 2027	DWD 2023	DWD 2024	DWD 2025	DWD 2026	DWD 2027	
nr. Primaire begroting 2023	45.427.283	45.293.981	45.558.322	45.537.814	45.537.814	18.359.870	18.359.260	18.441.799	18.432.945	18.432.945	I/S
1e begr wijz											S
22 Cao-aanpassing 2023	2.014.259,25	2.246.080	2.389.563	2.387.457	2.388.467	834.354,45	908.708	965.726	967.831	966.822	S
Begroting na wijziging	47.441.542	47.540.061	47.947.885	47.925.271	47.926.281	19.194.224	19.267.968	19.407.525	19.400.776	19.399.767	
Mutaties vanuit GemRap en Berap 2021 gemeenten											I
Mutaties vanuit de begroting 2023-2026 gemeenten											
25 Begeleiding van evenementen	245.000	175.000	126.000	126.000	126.000						S
26 Subsidies	35.420	35.420	35.420	35.420	35.420						S
Vitale vakantieparken	PM	PM	PM	PM	PM						
56 Project implementatie Omgevingswet	535.500										I
57 Opstellen omgevingsplan Hoozeveene	280.000	245.000									I
Bestuurssecretariaat	PM	PM	PM	PM	PM						
27 Extra capaciteit Boa's	38.864	38.864	38.864	38.864	38.864						S
Uitbreiding aanbod Zwemonderwijs (1 fte)											
28 Extra inzet uitvoering participatie	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000						S
29 Versnellingssteam wonen	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000						I/S
30 Vervallen taakstelling op de SWO	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000						S
Speerpunten begroting 2023 De Wolden											
26 Subsidies						15.180	15.180	15.180	15.180	15.180	S
Vitale vakantieparken						PM	PM	PM	PM	PM	
Omgevingswet								PM	PM	PM	
Bestuurssecretariaat						PM	PM	PM	PM	PM	
Uitvoeringskosten Klimaatakkoord						PM	PM	PM	PM	PM	
31 Communicatie Griffie						-23.000	-23.000	-23.000	-23.000	-23.000	S
1 Extra Boa						70.000	70.000	70.000	70.000	70.000	S
2 Extra WABO toezichthouder						90.000	165.000				I
3 Optimaliseren proces evenementenvergunning						88.500	21.000				I
4 Optimaliseren proces evenementenvergunning						63.000	63.000	63.000	63.000	63.000	S
5 Project implementatie Omgevingswet						229.500					I
6 Opstellen omgevingsplan De Wolden						280.000	245.000				I
7 Toepassen 'Ja, tenzij' principe op gebied van de leefomgeving						95.000					I
8 Uitvoering geven aan de wet Kwaliteitsborging bouwen						72.000					I
9 Extra formatie managementondersteuning bestuur						61.000	61.000	61.000	61.000	61.000	S
10 Versnellen woningbouw						180.000	180.000	180.000			I
12 Aanpak Dorps Energie Strategieën (DES)						40.000					I
13 Opstellen bedrijventerreinvisie gemeente						25.000					I
17 Doorontwikkeling duurzaamheid /Agrarische contactpersoon						85.000	85.000	85.000	85.000	85.000	S
18 Communicatie duurzaamheid structureel						75.000	25.000	25.000	25.000	25.000	S
20+21 Energieregisseur						140.000	140.000	85.000	85.000	85.000	I
32 Viering 25 jaar De Wolden						40.000					I
33 Reservering actualisatie woonvisie									35.000		I
34 Voortzetten ondernemersapp						5.000					I
35 Diftar						6.200	6.200	6.200	6.200	6.200	S

	HGV 2023	HGV 2024	HGV 2025	HGV 2026	HGV 2027	DWD 2023	DWD 2024	DWD 2025	DWD 2026	DWD 2027		
Bijstellingen n.a.v. jaarrekening 2022 en overige besluiten												
36	Indexatie software en onderhoud	256.677,87	258.441	258.521	258.293	258.402	106.322,13	104.559	104.479	104.707	104.598	S
37	Indexatie facilitair	35.597,95	35.598	35.609	35.578	35.593	14.402,05	14.402	14.391	14.422	14.407	S
38	Indexatie Afdruk en Repro	16.659,84	16.660	16.665	16.650	16.657	6.740,16	6.740	6.735	6.750	6.743	S
39	Indexatie consultancy automatisering	10.679,39	10.679	10.683	10.673	10.678	4.320,61	4.321	4.317	4.327	4.322	S
40	Indexatie reparatie en onderhoudskosten automatisering	4.698,93	4.699	4.700	4.696	4.698	1.901,07	1.901	1.900	1.904	1.902	S
41	Indexatie brandstofkosten	106.065,24	106.794	106.827	106.733	106.778	43.934,76	43.206	43.173	43.267	43.222	S
42	Indexatie onderhoudskosten tractie (vervoersmiddelen)	127.278,28	128.153	128.192	128.079	128.133	52.721,72	51.847	51.808	51.921	51.867	S
43	Indexatie huurkosten Vos van Steenwijklaan		9.611	9.614	9.606	9.610		3.889	3.886	3.894	3.890	S
	Bijstelling kapitaallasten 2023 Automatisering		30.567	29.995	16.935	-		12.367	12.122	6.865		S
	Bijstelling kapitaallasten 2024 afschrijvingen	-190.014,56	-8.955	105.548	177.802	177.574	-79.827,87	-3.708	42.890	71.757	71.960	S
	Bijstelling kapitaallasten 2024 rente	-19.085,08	-36.705	-45.209	-137.070	-136.908	-8.017,92	-15.199	-18.371	-55.318	-55.480	S
Ontwikkelingen begroting SWO 2024												
24	Periodieken		495.130	495.282	494.846	495.055		200.317	200.165	200.601	200.392	S
23	Cao-aanpassing per 1-1-2024 (3,8% uitgangspunt)		1.678.353	1.668.097	1.668.215	1.656.931		695.064	677.847	673.244	671.456	S
44	Versterken inkoopfunctie		78.315	78.340	78.271	78.304		31.685	31.660	31.729	31.696	S
45	Capaciteit Verzekeringen		14.239	14.244	14.231	14.237		5.761	5.756	5.769	5.763	S
46	Recruiters		135.272	135.314				54.728	54.686			I
47	Reisdocumenten		64.788	76.203	95.348	88.981		26.212	30.797	38.652	36.019	S/I
48	Advocaatkosten		10.679	10.683	10.673	10.678		4.321	4.317	4.327	4.322	S
49	Herziening HR 21 Inkomens- en WMO consultants		23.495	23.502	23.481	23.491		9.505	9.498	9.519	9.509	S
50	Audit WPG		7.120	7.122	7.116	7.119		2.880	2.878	2.884	2.881	S
51	Webcare		47.701	47.716	47.674	47.694		19.299	19.284	19.326	19.306	S
52	Formatie participatiewet		71.196	71.218	71.155	71.185		28.804	28.782	28.845	28.815	S
53	Admi ondst Subsidieproces		29.190	29.199	29.174	29.186		11.810	11.801	11.826	11.814	S
54	Communicatie		87.571	87.598	87.521	87.558		35.429	35.402	35.479	35.442	S
55	Informatieveiligheid en privacy		60.517	60.535	60.482	60.507		24.483	24.465	24.518	24.493	S
	Totaal bijdragen gemeenten	49.924.884	52.393.454	52.614.365	52.441.716	52.108.706	20.974.101	21.695.970	21.379.574	21.164.374	21.116.487	
	Nieuw verdeelpercentage	70,42%	70,72%	71,11%	71,25%	71,16%	29,58%	29,28%	28,89%	28,75%	28,84%	
	Oud verdeelpercentage	70,71%	71,20%	71,22%	71,16%	71,19%	29,29%	28,80%	28,78%	28,84%	28,81%	

